

Մանգրումի Էֆեմար

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ԱՌՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԵ ՎԵ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԵ

ԻԻԶԻՆՃՆԻ ՍԷՆԵ

1868 ՓԵՏՐՎԱՐ 22 ԲԵՆՉԵՄԳԻՆ

ՆԻՄԵՐՈ 603

Եւրոպայի Էֆեմար համար 6-ի տեղեկ 800
հրատէ Էֆեմար, տեղեկ գրքերի, ըստ փառաւոր տարի
հիշան օլարաց, 200 զ" օլար, լիք 400 զ" օլա-
ր, Էֆեմար տարի 50 ար փառաւոր հաշիւագ արք:

Եւրոպայի Էֆեմար համար 6-ի տեղեկ 800
հրատէ Էֆեմար, տեղեկ գրքերի, ըստ փառաւոր տարի
հիշան օլարաց, 200 զ" օլար, լիք 400 զ" օլա-
ր, Էֆեմար տարի 50 ար փառաւոր հաշիւագ արք:

Էֆեմար Էֆեմար, Էֆեմար Էֆեմար, Էֆեմար Էֆեմար,
167 Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար,
Էֆեմար, Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար

ԳԱԼԱԹԱ ԲԻՍՏԱՍԸ

ԷՍԶԱՍԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵՆ

Փետրվար 20 սալը.

Ալըլոր	56-
Գարանոր	55-12
Փետրվար 21 չարչեմպիս .	
Ալըլոր	5-30
Գարանոր	55-27

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԻ ԹԵԼԵԿԵՐԱՅԻՆԵ

(Աժան Հալար Էֆեմար .)

Փարիս, 4 մարտ ախշամըն սաաթ 6
վե 15 տագրգասընտա .

Էթանտար վե Ֆրանս նաման դաղե-
թալարըն իշարընա նեղաբեն, Ֆրանսա վե
Բուսիա տեվեթլերի, Եռանանիսթանա
իլթիճա իթմիշ օլան կիրիտիլերին էսե-
ֆենկիզ հալերինի միշահէտե իսէրէք,
պատեկին կիրիտաեն Եռանանիսթանա հիշ
պիրիսինի նագլ իթմեթլերի գարաը
վերիլիլեր տիր .

Գափանին մեծիսի, սենեկի երեզ պին
աթեր ալընմար խուսուսու իւզերինե
միշատեթլ իթմիշ տիր, Մ. Բուէ, Մ.
Բիգարաա վերտիլի ճեվապընտա տեր քի,
Ֆրանսանըն Էվրոպա տեվեթլերի իլե օ-
լան տիպոսմթճա իւնսիլթի, սուլհ ու
ասպիլին պոզուլմեաճաղը հագգընտա
քենտիսինի լսքեաթ իթմիշ տիր, Եա-
զըն վեգըթաա կեօրիլէն գարա պու-
լութլար քեաթիլէն տաղըմըշար տըր .

Վաշինթոն 3 մարտ .

Բէյիս ճոհնսըն տափաթաճընտա
պըրապանեվադ չարչեմպիս կիւնիւ Սե-
նաթ Էթիսինե թապտիմ օլունաճադ
տիր .

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԻ ԽԱՐԻՃԻՅԵ

Չաթը հաղթեթի խիւֆեթլենա,
հիլին կէշեն, սենե փարիս վե Լոնտաբը

Թէշիլի հիւմայուեյարընա մուգապե-
թլեն, Թէմուզալընտա իմթրաթ օր նա-
թօլէն հաղթեթլերի, վե աղոսթօս ալըն-
տա ինկիլթէրաա գրալիշտը հաղթեթլե-
րինե վեթի ահաը Բրենա տը կալ հաղ-
թեթլերի Տեր-սաաաթեթ վեգիթա իյլե-
յեճէրէր տիր .

— Պաղտատ վիւյթեթի ճէլիլէսի վալի-
իլինե, մալաւաթի ճէլիլէսի մեյլիլէսի
տեվեթլերի Էֆեմար Էֆեմար Էֆեմար
հաղթեթլերինե թեվճիս վե թեվճիլ
պուլլուլաճաղը սեյլէնիլիտիր .

Իւնապու .

— Մըրըտա ումուրու մուհաթեմե-
նին թանգիմի զմիւրնտա, սեաաթլու-
նուպար բաշա հաղթեթլերի թաաաթըն-
տան օլունան թեթլիթաթա, ինկիլթէրա
վե Բրուսիա տեվեթլերինե մուվաթա-
գաթ կեօսթերաիկի, վե Ֆրանսա իե
Ավսթրիա տեվեթլերինե տալի մուվա-
թաթա կեօսթերեճէրէր տերտեթի
միւզաթերե պուլուլմուշ տուր .

— Օսմանիլէ նամ զըրհը վաթօր բա-
գար կիւնիւ կիրտաեն Տեր-սեաաթեթլե
վաթը օլարադ, ալթընը թեմիլէնմեթ
իլին հալուպա չեթիլիշ տիր .

— Թրապզօնտան Տեր-սեաաթեթլե կե-
մեթտ օլան Ֆրանսըզ վաթօրու, վե իս-
թանպօլտան տալի Տեվեթի ալիլէ հի-
սապընա քիրալանըզ օլ թէրաֆա կիթ-
մեթտ օլան իթալեան վաթօրու, Սինապ
փիշիկեահնտե պիր պիրինե չաթըզ ի-
թալեան վաթօրու դարգ օլմուշ տուր .

Քեզալիք իլիթաիկիլիլէ նեղաբեն,
մեզքիւր դարգ օլմուշ օլան վաթօրու
գարաանը, պիրինճի մաթիլիստի, վե բօ-
լիցաճընը պիրիսի իլնեպօլուեա գարաեա
չըգիլըշար տըր .

Ա Չ Գ Ա Յ Ի Ն

Պու. բազար իրթէսի կիւնիւ չոգա-
րընա 119 նիւմեթլու Մասիստե, Բաթ-
րիթիսանե մեծիսի թաաաթընտան, Փրկի-
չին հաաղաթ եալստ վարիտաթընդ տը-
թրըզ վե նիզամընա գօլմադ իւզթե թալ-
եին օլունան գօլիսիսիս իլիթապէն եա-
ղըմըզ օլան պիր զըթա նամե վե տահա
գընմուշ տուր .

Մեզքիւր մեթթուպոա թօհաթիլե
վիստեն օլարադ տիգգաթա շաեան չոգ-
նօգթալալ վար իսետե, եալընըզ պիրիսի-
նի պեեան իթմեթլիլի քեաթի աաաթիլե-
րիլ . չէօլէ քի, մեզքիւր ժօղով, աաթ-
թաաաթաթաանե միւտիր իլին տերիւհ-
տե իտերէք պիղիմ եերիմիլե կէշիլ տիր
կիպի, Էն աաթ խուսուսար իլին տալի
եօլ կեօսթերիլ նաթիհաթլար վիրմեթտե
իսետե, գաթիլեն պիր չէյի եմր իսեմե-
տիլիլնաեն, վե պեսպէլի Փետրուար 4տե
վուգու պուլան տեհչեթլու հալտեն
կեօլերի գօրգտուղուտան, պիր չիւ-
րիւք տալա պաաարադ, մեսուլիլեթ
թահթընտա գալմաթընար իլին, հէրէմր
ու նաաիհաթըն իճրաաթըն քենտի ֆիրա-
սեթլերինե իհալե իյլեմեթտե տիր .

Բաթրիթիսանե Փրկիլ իմարեսինի տեր
իւհաե իտեյի պու կիւն օն իլի օն իւշ
կիւն օլմուշ իլէն, հէնուզ թալեյին իթ-
տիկի գօլիսիսիսըն հիշ պիր իճրաաթ
ղաղթալարտա կեօրիլէմեթլ տիր . վե
պելքիտե հէնուզ հիշ պիրիսի թեճեմիլե
իթմեթլ տիր . հէլէ պիր խուսուս րեթ
տիգգաթա շաեան տըր, Գօլթեան Աւետիս
աղա Էվրոպաաա պուլուլմուղու հալտե,
մեզքիւր գօլիսիսիսընտան պիրիսիլե հէմ-
ապա թալեյին իտիլմիշ, վե հէմտե դաղե-
թաաաա իսմի նեշր իտիլմիշ տիր . ինշալ-
աա մեթթուլ պու կիւն եաթըն ալտեթ

իտերտէ, պիր գալ հաճութա քենտի իշ-
լէրիլէ մէջը ուր օրտուգտան սօնրա մէկ
քիւր գօմիսիօնա տախի տէվամէ պաշար

Բաթրիքիսանէ մէջիսինին, կիւեա
միլլէթէ հիշ պիր իշ Եօգտուր կիպի, քրկիշ
իտարէսինի քենտուլէ իշ կիւճ իթ մէսի գի.
Եատէսիլէ թէաճճիւպէ շաեան տըր, վէ
էկէր շու թէշէպիւսաթընտան մագսէտ
պիշարէկեանն սէնէվի 100 պին ղուրու-
շունուն իւզէրինէ եաթմագ իսէ, ալթըգ
օնու պունտան սօնրա եարամեաճագ
տըր, գիրա պիգ սուս օլտագ, թաշար տա.
Խի պաղըրաճագ տըր. Եօգ էկէր էհալիյէ
պիր իշ պէսէնտիրմէք իսէ, պիրինճի պու-
Եօլուն տիպի չըգմագ, վէ իքինճի պու ի-
տարէյէ մէսուլ (պատասխանատու) քիմ
տիր, էվվէլա էհալիյէ օնու կէսթէրմէլի
տիր քի, պիր իքի ալտան սօնրա, էկէր ի-
յի պիր շէյ Եաթմըշ օլուր իսէ սէնալէր
օգուեուպ վէ թէշէքիւրլէր իտիլիմ,
վէ եախօտ մագալաշ էկէր չի պաշարտըր
կիպի. . . պօշար իսէ, մէսուլ օլանն
Եագաւորտան թուլթալմ. վէ հաւը պիգ
հէմ տալմաճը, հէմ ղագէթաճը, հէմ
միլլէթ, վէ հէմտէ Երեւիտիսան սրճա.
Թըյա Բաթրիքիսանէյէ սիւալ իտէրիգ,
Փրկիշ իտարէսինէ մէսուլ քիմ տիր, պիգ-
զաթ Բաթրիքիսանէ քենտիօի իսէ, թու-
թամաերգ, չիւնքի հէմ վագիթէսինին
Խաթիճինտէ տիր, օլտագ. վէ հէմտէ պիգ
Եըզ, պիգիմ կիպիսառտէ պիր առամ մէյ,
տանա չըգըպ մէսուլուլմ տէյի ալէնէն
Իմագ վիւմէլի վէ իլան իյլէմէլի տիր. պու-
օլտարգճա քրկիշ իտարէսի իտարէ սա-
Եըլամաերպ, գաթանն էլինտէ գալմըշ վէ
տտէթա ղապալ իտիլիշ պիր շէյ տիմէք
օլուր. իմտի, թէքրարէն սօրարըզ, քի-
կիշ իտարէսինէ մէսուլ քիմ տիր, Բաթ-
րիք էֆէնտի հագըթլէրի մի տիր, Սէր.
վիշէն էֆէնտի մի տիր, Բարունակ պէյ
մի տիր, Մագսուտեան էֆէնտի մի տիր,
Աղաթ օնեան էֆէնտի մի տիր, Սենեքե-
րիմ էֆէնտի մի տիր, Ալեանագեան է-
ֆէնտի մի տիր, քիմ տիր, փարալար քիմ
տէ տիր, տէֆէրլէր քիմտէ տիր, վէ
պաշըճա մանէվի մէսուլիյէլթ քիմիճ
Իւզէրինտէ տիր, սօնուտա էհալի քիմ
տէն հիսապ իսթէյէճէք տիր, պունու
էհալի պիլմէլի տիր, չիւնքի պիրինճի
մատտէ պու տուր.

Տիգզաթ իտիլիպ առթար, Բաթ-
րիքիսանէ պու սիւալէ եա գօլալըլա ճէ-
վապ վէրէմէյէճէք տիր, վէ եախօտ հիշ
ճէվապ վէրմէյէճէք տիր. չիւնքի քիմ
սէ չըգըպտա պիգիմ կիպի մատտի վէ
մանէվի մէսուլիյէլթ ալամալաճագ տըր,
վէ նաւը քի թուլթուլան թարիգտէ
պիլթիւն պիլթիւն մէճհուլ վէ էսկի
Թարիգտիր, շէյլէ քի տաղընըզ պիր իշ
յանճնաթոլըվ վէ մանաթոլըվտան իպա-
րէթ շէյլէր. մէյտանտէ իմագ տէնիլէն

շէյ Եօգ. թուլթ քէլին բէրշէմինտէն
Ֆէհվաւընճա, սօնուտա հէրքիմէ պիր
շէյ սիւալ օլունսա գ պէն պիլմէմ Ֆիլա-
նա սօրարտան ճ պաշգա պիր ճէվապ ա-
լընամեաճագտան չիւպհէ Եօգտուր. . .

Իհթիմալ տըր պիգիմ պու պապտէ
գուհուրա կէլէն իտտաա վէ իսրարըմըզ
պաղըլարա աճալիպ կէօրիւլէճէք տիր,
վէ եախօտ էնվայի մանեալար վէրիլէճէք
տիր. հալպուքի էհալի պիլմէլի տիր քի,
պիր միլլէթ իշին պունտան պիլիւք պիր
մէսէլէ օլտագ, նիգամ, Սահմանագրու-
թիւն, իմթիյազ, ճէճիս, վէ ղայրի-
հիւմ, հէր մէմուլիյէլթտէ իմագ վէր-
միշ պիր մէսուլ առամ պուլունմատըզ-
ճա, հիշ պիր իյիլէք հասըլ օլտագ նա-
Ֆիլէ տիր. վէ պիգիմ միլլէթիմիլգէ օլան
պաշըճա իսրմէթիմիլգ, Եէտի սէքիգ
ալտան պիլու պու պապտէ պիլգզաթ
վէրտիկիմիլգ իպրէլթ, վէ շիմտիքի իպրազ
իթտիկիմիլգ իտտաա վէ ղայրէլթ օլտագ
տըր. վէ պիգիմ պու մէպտէմիլգ, միլլէ-
թիմիլգ իշին պիր սէլամէթ թէմէլի թա-
շը սաեըլաճագ տըր.

— Մանգուլմէմիլգին 394 իւնճի նիւս
խէսինտէ, Բաթրիքիսանէ քեաթիպի տէր
Պոլոսեան Գալուսա պատուելի մարի-
Ֆէթիյլէ Խանճեան Գարրիլէ աղա թա-
րաշընտան քրկիշէ իհտա օլունան իեա-
նէլէսի պիլտիրմիշ իտիք. սօնրատան թա-
րաշընտան պիլտիրմիշ օլտագ, Եէտի
քիւր իսայրիսահըլա պաշգա գաթար
տախի հիւսէմէնա օլուպ, վէ իւշ րէս
գօնուլ տէնիլէն իսէ, 35 օգգա էթ օ-
լաճագ իմիշ.

— Լէվանթաա վէ Գուրէի տ' Օրիան
տէ քրկիշ հագընտա օգուեան պիր պաշ-
սըն թէրճէմէսինի պաղը տաթլար իս-
թէմիլլէր օլտուգու նտան, Եարընքի նիւս
խէմիլգտէ տէրճ իտէպիլէճէմիլգ պէեան
իտէրիլ.

— Գեր. Խօրէն Եպիսկոպոս Պէշէք.
Թաշ քարոզիչիյինէ թայելն գըլընըշ
օլուպ, վէ բազար կիւնլէրի վէրտիկի
միւլէսսիր վագըրընտան պաշգա, շար.
շամպիհ կիւնլէրի տախի գատըն թայի-
Ֆէսինէ վագ վէրմէքտէ իտուկի, վէ
խալիճէ գիւարէթճիլէր կիթտիկի մա-
լիւմիւլը օլտուշ տուր.

Փ Ր Կ Ի Չ

Իշիթտիկիմիլգէ նէգարէն, հալեա Բաթ-
րիքիսանէ ազալարը, քենտի թագսիրաթլա-
րընը գարաթմագըլըպ պիր չարէ արամագ-
տա օլտուգարընտան, րասի կէլտիլէրինէ
Իքի խուսուտա սահիհիյին մուղալըրի
Եէյլէմէքտէ իմիլլէր. շէյլէ քի, կիւեա
պիգ քրկիշ իտարէսինտէ փարաճա սըլթը
շէքմէքտէ օլտուգուլուպտան, Բաթրիքիս-
անտէն 20 պին ղուրուշ Էօտիւնճ փարա ի-
թէմիշ, վէ օտա վիրէմէտիլինտէն, կիւնէ.

նիպ իսթիֆա իթմիշ իմիլլիգ, վէ մահը հա-
լին 4 իւնտէ պիշարէկեանն սօգագլարա ա-
թըլմաւընա սէպէպ, օրատաքի մէմուրա-
րըն թէֆթիշէ կիտէն ղաթլարը ալտաթմա-
լարը օլտուշ իմիշ.

Պունլարըն իքիսինին տախի ճէվապըն-
կէրի պիր գալ տէֆա վէրմիլիգ տիր. լա-
քին հալեա ղըտտընն իտտաաւընա տէվամ
օլունմագտա օլտուգուլունտան, պիգտէ թէք-
րարէն թէքրարէն Եաղըպ նիտա իթմէլլիլի,
վէ թա սաղըրլարա վարընճաեա գատար ի-
շիթտիլմէլէ չալըշմագըլը ճայիգ կէօրիւ-
րիւլ.

Իշիթէ ալըգ պիր ճէվապ, Բաթրիքիսա-
նէնին թօրու թօրու Եըլտա իւշ գալմ հա-
սըլաթը վար տըր, Եանի 60 պին ղուրուշ
գատար նշանտուգ օտաւընտան, 20 պին
ղուրուշ գատար թէգքէրէլսանէտէն, 50 պին
ղուրուշ գատար սաղ մուգաթալարտան, վէ
20 պին ղուրուշ գատար տախի գանչէլէր-
լէրտէն, Եանի ճէման 450 պին ղուրուշ,
հալ պու քի հէր հալտէ սէնէտէ 240-250
պին ղուրուշ գատար մէսարիֆաթը վար տըր.
պիգ ալթը ալտա Եալընըզ Բաթրիքիսանէ
հագըր օլարագ, 25 պին ղուրուշ մուգա-
թալարտան, 50 պին ղուրուշ գատար նը-
շանտուգ օտաւընտան, վէ 40 պին ղուրուշ
գատար տախի թէգքէրէլսանէտէն, Եանի
ճէման 45-50 պին ղուրուշ ալմըլ իտիք.
չիւնքի տահա գանչէլէր Բարալարընը ալմա-
մըլըզ տըր. գիրա մէկքիւր փարա քիլիսէ-
լէրտէն, 1866 սէնէսինտէ, 1867 սէնէսինէ
մանտան. . . հալ պու քի ալ-
թը ալտա պիլ Բաթրիքիսանէյէ 410 պին
ղուրուշ գատար փարա վիրմիշ իտիք. տի-
մէք տիր քի քրկիշին 50-60 պին ղուրուշ
հագըր Բաթրիքիսանէյէ կէլմիշ իտի. պիր-
տէ Գնուլը հաթթաթը Բաթրիքիսանէտէն
պիլգ պիր մէքթուպ կէլտի, նաւը քի մէգ-
քիւր մէքթուպու տախի Եագընտա սայիր
մէքթուպար իլէ պէրապէր իլան իտէճէլիլ.
մէգքիւր մէ շթուպտա, խատէմէլէր մաաշըն-
տան, 6 ալ գարֆընտա պագըլիէ գալան
պիր գալ պին ղուրուշու էկէրիշ օ հաթթա
վիրմէլ իսէք, Բաթրիքիսանէտէլ քրկիշ
հասըլաթընը, թա օրանըն ալաճագը թէք-
միլլէն պիլթէն գատար, ալըգօնուլաճագը խա-
պէր վէրիմիշ իտի. պիգտէ պունա գարըլըզ
պիր մէքթուպ Եագարագ, ղամիր ու գիմ-
մէթիմիլգէ, տէօրթ Եիւլ նէֆէր պիշարէ-
կեանը, էօյլէ կիւնլէրտէ աճ վէ սէֆիլ պը-
րագարագ, փարալարընը Բաթրիքիսանէյէ
վիրէմէլէկիմիլգի, էմա ճէպրի ալըգօնու-
լուր իսէ, օնատա պիր շէյ Եաթմաեաճա-
ղըմըր ալաթտըրմըլ իտիք. պիրտէ իքին-
ճի պիր մէքթուպ իլէ մէգքիւր հասըլաթլա-
րըն ղապթընա պաշանըլտըր պիլգ իսթար
օլունտու, պիգտէ գուղու կիպի իթաաթ իլ-
տիք, լաքին պունուլն սօնուտա ֆէնալըզ
տօլաճագընը էվվէլլիտէն պիր գալ տէֆա
խապէր վէրտիք, տիյնէնիլմէտի. պիլտէ մէ-
տուլիլէթի քէնտիլլէրինէ պըրագարագ իսթի-
քա իթտիք, վէ իքի իսթիֆաթըլտա տախի
պու սէպէպի պէեան իյլէտիք. իշիթէ վու-
ղուր հալին մուլթաաարճա սահիհի, Եօլտա,
պիլ Բաթրիքիսանէտէն պէշ ղուրուշ էսթէ.

մէքիլէ հիշ պիր Թէֆա նէ իրթիքէսպիթ-
միշիզ տիր, վէ նէտէ իւմիտ. հայ պու քի
սօնրատան իսթէտիկիմիզ 20 պին զուրուշ
էօտիւնն օլմանըպ, իլլա զապթ օլունան
յունվար անը հասըլաթնա գարըր սանըլ-
մագ իշին իտի. բաթրիքխանէտէ եիւզտէն
վիրմէք իսթէտի, լաքին ինատ իթտի վիր-
մէտի, զիրա զաթէն պիգէ իսթիֆա իթտիր-
միք իշին տիրլիւ եօլլար արամագտա իտի:

Ուզունն սէօզիւն գըսասը, չիմտի բաթ-
րիքխանէ փրկիշտէ հէմ 500 քիշի սագլա-
մագտա, վէ հէմտէ էվվէլքի հայինտէն չօգ
աշաղը սուրէթտէ պագմագտա տըր, իս-
պաթընա գատըրըգ. . . պիզ իէքըրաթէն
նիտա իտէր. վէ էհալիյի հաքիմիյէ տալէթ
իտէրէք, 300 քիշինին եէրինէ, եինէ 400
վէ 420 քիշի պագմանա, վէ քէնտիւէրտէն-
տէ չօգ իյի պագմանա հէր վագըթ հազըր
ու միւզթէտիր օլտուղունուզու ալէնէն ի-
լան իտէրիզ, լաքին իտտամըրզ եէրինի
պուլմալը, վէ փրկիշին հագըր սարիհի քեա-
միլէն փրկիշէ իթէրք իտիմէլի, վէ բաթրիք-
խանէտէ, պիր տահա հէր գուշուն էթի եէ-
նիր զանն իտէրէք, պիշարէլեանըն հագըր-
նը, իպատուլլահին կէօզլէրի էօնիւնտէ
զասպ իթմէլէլիյի էօյրէնմէլի տիր. էսկի վա-
զըթտա տէլիլիզ, հէր քէս կէօզլիւնիւ աշ-
մըլ տըր:

Հէլէ չունու գալիյէն բաթրիքխանէլէ խա-
լիսանէ խապէր վէրիլիզ քի, էմմա պիր այտան,
էմմա պիր եըլտան, հէր հալտէ պիլլիմ իտ-
տամըրզ իծրա օլուպ. էհալի հաքիմիյինի
իծրա հիւ հուգուզունու թասահուպ իտէնէք,
վէ պիշարէկեանըն 200 պին զուրուշ հագըր
սարիհի քեամիլէն փրկիշէ իթէրք իթտիր-
լէնէք տիր. պունուն իծրասը կէօրիւմէմէք
միւմքին տէլիլ տիր. վէ պու պապտէ օլ
գատար իթիկատըմըզ վար տըր քի, եա մէզ-
քիւր հասըլաթլար նէֆօանիյէթիւ պիր կիւն
պիւթիւն պիւթիւն լաղվ իտիլէնէք տիր, վէ
եախօտ հիշ տէլիլ իսէ մէգար թաշըմըզ իւ-
զէրինտէ, « Եաթ եէրինտէ, արթըզ րահաթ
ֆանտսեան, « Գազանտը օլ եիւզ պիւնի պի-
շարէկեան » տէլիլ եազըլաճագ տըր:

Իքիւնի խուսուսա, եանի սահիպսիզ չօ-
ճուզարըն էօյլէ պիր ֆէնա հալատա աի-
շարը աթըլմաթընա մէմուրինին սէպէպ օլ-
մասը մէնէլէսինէ կէլինտիքտէ, ալիւթիւն
գուզլէթիմիլէն ճէրհ իտէրիզ. էկէր բաթ-
րիքխանէ պու պապտէ քէնտուլի սալիշէ
չըգարապիլիլ իսէ, պիզ չիմտիյէ գատար
քեաֆֆէլի սէօյլէտիքլէրիմիզի բարտօն տէ-
լէրէք կէրի ալըրըզ, պըրագալըմ սալիլ նի-
շէ իսպաթլարը, պըրագալըմ հալեա իշէրտէ
մէմուրիյէթիւ պուլունան մէմուրիլարըն իմ-
զալարընը, կէրէք Մասիտէ տէրճ իտիլէն
Պաշտօնական ծանուցումլարը, վէ կէրէք
մէրքէզ օտասընա կիտէն չօճուզարտան նի-
շէլէրինին հալեա պու կիւնէ գատար գա-
պուլ օլունմանարագ րէտտ օլունմալարը,
գաթ պէ գաթ իշի թաստիզ իթմէքտէ, վէ
էհալինին նէֆրէթինի տալէթ իշէմէքտէ տիր:

Հայտէ պիր տաղըգա իշին չօճուզար
հագըրտա սէօյլէտիքլէրինի գապուլ իաէ-
լիմ, եա իքի կէօզիւ էօյրիւրիւ վէ տէլիլէք
իլէ եիւրիւյէն տիգլէրի թութմազ իլիթի-

եարարը վէ տիվանէլէրի տէլէլէթէն սօգա-
ղա Թաթարընը գաշիթ թօրպանըն իշինէ
գօնալըմ:

Եութմա՛զ, եութմա՛զ, էհալի պուն-
տան սօնրա քիւլ եութմա՛զ:

. . . Խմբագիր .

Այս շաբթուան Մասիսի մեծ թերթին մէջ
առ ազգայինս ուղղեալ նամակաւ մը Ս. փրկի-
չի պատուարանին վրայ քանի մը խորհրդ-
դածութիւններ կարգացինք:

Նամակին լեզուն որչափ որ լլերվիշէն է-
ֆէնտիի խառն ժողովոյ ատենապետութեան
օրով ելած Պաշտօնական Ծանուցմանց լեզ-
ուն կընմանէր՝ այսու ամենայնիւ ըստ ո-
րում իր ազգային անհատ կը խօսի, պէտք
է որ՝ մենք ալ նոյնով բացատրուած խոր-
հրդածութիւնները անձնական կարծիք հա-
մարինք, եւ մեր ալ այդ մասին ունեցած
կարծիքն յայտնենք ներկայիս՝ զոր հրատա-
րակել բարեհաճելուդ անտարակոյս եմ:

Նախ՝ նամակագիր էֆէնտիին՝ Հայ հա-
սարակութիւնը հիւանդին խայմախ, զէրտէ
բիլլով եւ հելվա կերցնելու բարեբար յատ-
կութեամբ յուցուցած կարծիքը կը հերքեմք:
Իբրեւ անդամ Հայ հասարակութեան՝ Ո-
մանց երբեմն երբեմն նոյն պատուարանին
տուած հացկերոյթները, երբէք Հայ հասա-
րակութեան ամբողջութեամբ չը պատկանիր,
եւ այս հացկերոյթներէն չըկրնար ցուցուիլ
որ՝ հիւանդաց (հասթա) խայմախ, զէրտէ
եւն. կերցուած ըլլայ, իթէ կան կերոյթներ՝
այն ալ չէ թէ հիւանդներն, այլ առողջ ե-
ղող ծերերն, անկեաններն եւ որբերն են:
Թող որ՝ եթէ մէկը հիւանդին խայմախ եւն.
կերցնելու առաջարկութիւն մ'ընէ, եւ քա-
ղաքական ժողովէն ընտրուած հոգաբարձու-
թիւնն ալ ընդունի՝ յանցանքն առջորդողին
կիսիս՝ չէ թէ այդ արտառոց առաջարկու-
թիւնն ընդունողին:

Հասարակութիւնը ասանկ զըրպարտու-
թիւն մ' երբէք չընդունենէն դատ՝ կընայ
նաեւ ցուցնել այս հաստատութեան օրինա-
ւորութեանը համար իր զօնողութիւնները:
Հայ հասարակութիւնը գիտէ որ՝ անցագրա-
տան կամ իմիթիպէրի համար կառավարու-
թեան դրած եւ հրատարակած օրէնքը՝ մի-
այն 50-40 կամ 50 փարայ է, իսկ ինքը ա-
մենայն յօժարութեամբ այս 50-40 կամ 50
փարային տեղ 50-40 կամ 50 զուրուշ կը
վճարէ: Բայց այս վճարած ստակները իր
տեղը չերթալուն զէմ լուռ կը կենայ եղեր,
ասի իր սպալութեան չէ՝ այլ այս խաբէու-
թեան անտեղեակ գտնուելէն է:

Երկրորդ՝ նամակագիր էֆէնտիին կըսէ,
Այդը հիւանդանոց մը հաստատելով կուզէ
որ՝ իր անտեր եւ անկարող ազգայինները
հիւանդացած ատենին պատուարանի մը
մէջ զնելով դարմանէ եւ առողջացնէ, կե-
րեւայ որ նամակագիր էֆէնտիին Ս. փրկիչի
հաստատութեան հիւանդանոց տնտէսէն կառ-
նէ այս սահմանը կամ նպատակը, եւ կը-
մոռնայ սահմանադրութեան 51րդ յօդուա-
ծով այս հաստատութեան չորս նպատակ ու-
նենալը այն է, 4. աղքատ հիւանդաց
դարմանելը, 2. ծեր եւ անկարող աղքատ

ներուն պատուարուելը, 3. խելաքարներուն
խնամուելը, 4. որբ եւ անտէր տղայոց
գաթտիարակուելը. բայց քիչ մ' ատեն նա-
մակագիր էֆէնտիին զանազան նպատակներու
ծառայող խել մը հաստատութեանց այս հի-
ւանդանոցին քով շարուելու դէմ ըրած գան-
գատը կարծես ետ առնելով, եւ նոյն իսկ
իր ցուցած սահմանը ընդարձակելով կը բե-
րէ այս հաստատութեան քով կը զետեղէ
յիմարները, ծերերը եւ անկարներն ալ: Ե-
թէ այս հաստատութեան նպատակը իր ը-
սածին պէս միայն հիւանդ դարմանել է, ի՞նչ
բան ունին հոն ծերերը եւ անկարները, ո-
րոնք եթէ հիւանդ չըլլան՝ բժշկական օրի-
նաւոր դարմանի պէտք մը չեն կրնար ունենալ:
Ուստի այս ցուցուած սահմանը ուրիշ բանի չը
ծառայիր, բայց եթէ՝ արեւ Սահմանադրու-
թեան մէջէն որբերու գաթտիարակութեան
մասին վարչութեան պարտականութիւնը, եւ
գուրս ձգել որբերն Ս. փրկիչի պատուարա-
նէն. բայց ինչո՞ւ համար ենէ Ազգը լոկ հի-
ւանդանոց մը հաստատէ եւ որբերու կըր-
թարանը գոցէ, կամ սանկ ըսնէք, Ազգը դէպ
ի գերեզման դիմելու ազգայնոյն թեւէն բռն-
նէ, եւ դէպ ի կենդանութիւն դիմելու որ-
բին վրայէն ձեռքը քաշէ, մինչդեռ աղքատ
հիւանդին համար կառավարութիւնը ունի
Գուցարխանէի եւ Եֆէն-Պահէէի հիւանդա-
նոցները, ուր անխտիր կընդունուին Օսմանեան
հպատակ եղող ամեն ազգի աղքատ հիւանդ-
ներ, բայց որբերու կրթութեան համար
կառավարական ասանկ հաստատութիւն մը
երբէք չիկայ: Նամակագիր էֆէնտիին որբե-
րու համար երկու եղանակ ցուցած է, այն է
որգեղի տալ կարող ազգայիններու եւ
վանք զրկել. — որգեղի տրուելու մասին ը-
սելիք մը չունինք, բայց վանքերը զրկել
ի՞նչ ըսել է, միթէ ազգին յանձնուելիք որ-
բերն միայն եկեղեցական կամ վանական ը-
նեն՝ — պիտի դատապարտենք — որբը իբ-
րեւ աղատ մարդ կրթելուն եւ իբրեւ վա-
նական կամ ընկերականութենէ զուրկ մարդ
կրթելուն մէջ շատ մեծ տարբերութիւն կայ:
Եւ ո՞ր է սահմանադրութեան հակառակ այս
եղանակի մասին Ազգ. ընդհանուր ժողովոյ
որոշումը: Ս. փրկիչի կրթարանին մէջ միայն
զրեւ, կարդալ, եւ երգել կայ եղեր, քիչ
է ասի, մենք ալ կըսենք որ՝ այո՛, քիչ է այս
չափը, բայց ուրիշ բան է պակասը լեցնելու
աշխատել, եւ ուրիշ բան է եղածը վերցնել:
հիմնահատակ ընել: Առժամանակեայ որբա-
նոց մը չըկրնար կրթարան կոչուիլ: Ուր
թողունք արդեօք փանտսեան էֆէնտիի ա-
ռաջնորդութեամբ, եւ ազգին ինքնայօժար
5-4 հազար ոսկի նուէրովը հաստատուած
մեծ եւ քարաշէն դպրոցը, որ ներկայ ըս-
կըզընքին հետեւանքովը վաղը ախտ պի-
տի դառնայ:

Երրորդ՝ նամակագիր էֆէնտիին կըսէ. Ս.
փրկիչեան հաստատութիւնն ինքնին բաւական
եկամուտ չունենալուն համար, նուէրօք մօ-
տակարարուելու փիճակին մէջ դանուած է:
Այո՛, նուէրօք մատակարարուելու փիճակին
մէջ դանուած է, բայց ո՞չ թէ բաւական եկա-
կամուտ չունենալուն համար, ալ անոր ո-
կամտովը պատրիարքարանը մատակարար-

ուելուն համար, — պատրիարքարանը իբրեւ կեդրոնական վարչութիւն, ինչ իրաւամբ ընդհանուր Ազգէն չիմաստակարարութիւն, եւ Պօլսոյ մէջ եղած անցագրական եւ ամուսնական յանուն հիւանդանոցի առնուած տուրքերովը կապրի, — միթէ Հայ մը եթէ 100 տարի ճամբորդութիւն ընէ եւ Պօլսոստը չկոխէ, աղա՛տ ըլլալու է կեդրոնական տուրքէ, եթէ Հայ մը 4 անգամ կարգուի, 40 ալ թոռ կարգէ, այս ամուսնութիւնները Պօլսոյ մէջ չըլլալուն համար աղա՛տ ըլլալու է կեդրոնական տուրքէն, կեդրոնը եթէ ամուսնացողէն եւ ճամբորդութիւն ընողէն տուրք մը պիտի առնէ, թող բոլոր գաւառական ամուսնութիւններէն եւ ճամբորդութիւններէն առնէ լաւաւն կեդրոնը — ո՛ւր տեսնուած է որ կեդրոն մը միայն մէկ գաւառին տուրք դնէ եւ միւսներն ազատ պահէ, եթէ այս նոյն գաւառին՝ այն է Պօլսին պատիւ մը չէ, հապա ի՞նչ է — կը ցաւինք որ նամակագիր էֆէնտին այնչափ ցաւ կըզգայ հիւանդին բերնէն հացն առնուելով, (որ այնպէս չէ) որքին բերանը դրուելուն վրայ, եւ բոլորովին անտարբեր կը կենայ, հիւանդին եւ որքին բերնի հացը, պատրիարքին եւ անոր պաշտօնէից բերանը զըռուելուն վրայ:

Զորորդ՝ նամակագիր էֆէնտին կըսէ, վաճառական մը, լրագրագետ մը, սեզանաւոր մը իր արժէքն ունի իր սահմանին մէջ, բայց ասոնք հիւանդանոցի մատակարարութեան մասին սովորաբար հետաքրքիր չունենայնուն համար, պէտք է որ կարգադրութեան մը ծառայեն եւ ոչ կարգադրիչ ըլլան — ո՞վ պիտի չինէ այդ ծառայութիւնը կարգադրութիւնը — նամակագիր էֆէնտին կըսէ, վարչութիւնը պէտք է կանոնագիր մը չինէ — չատ աղէկ — ուրեմն եթէ խմբագիր մը, վաճառական մը, լրագրագետ մը, իրենց սովորական ահմտութեամբը պէտք է որ կարգադրութեան մը ծառայեն, եւ որովհետեւ այս կարգադրութիւնը սովորական հետաքրքրութեամբ վարչութիւնը պիտի չինէ, կը հետեւի որ վաճառական մը, սեզանաւոր մը, լրագրագետ մը, իրենց սովորական ահմտութեան պատճառաւ, վարչութեան մէջ չըլլալու կրնան գտնուիլ, այլ վարչութեան մէջ բժիշկ, բժիշկ եւ գործակալ բժիշկ — պահ մը թող ըլլայ այսպէս ըսենք եւ վերջին փորձը տեսնենք, վարչութեան ատենապետը, Սերվիլէն էֆէնտի բժիշկ — կարգադրութիւն մը չինեց, որ ըստուգիւ գովելու բան մ'էր, Բարունակ պէյ եւ Ռաֆայէլեան բժիշկ, այս կարգադրութեան ծառայեցին, եւ 120 մարդ զուրսին կաւ փրկիչէն, որոց մէջ ծեր ալ կար, անկար ալ կար, որք ալ կար, գուցէ հիւանդ ալ կար (թէպէտ հրատարակեալ կարգադրութեան հակառակ, բայց ժողովուրդը գործը կը նայի, գիրը չընայիր) — կը հարցնենք Ազգին թէ՛ վերէն ի վար այս բժշկական գործողութենէն գո՛հ եղող գտնուեցա՛ւ մի — կարդա Աղլին բերանը սեպուող լրագիրները, կարդա տեաթանները եւ կարդա մօտեքս Երեսիոյ խանական ժողովոյ տրուելիք հանրագրին օ-

րինակը — ինչո՞ւ այսչափ հրատարակութեանց դէմ՝ այդ գործողութիւնը գովող բառ մ'անգամ հրատարակուած չըկայ —

Միայն իմ ԷԾՔԵԱՐ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԻՐ ԹԵԼԵԿՐԱԳՐԱԿԵ

(Առնա-Հաւա-Բարեգըրաւ)

Մարտ 4 րիաչասը.

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԵ

Փարիս.

Աչըլոր 32 90

Գաբանտը 32 90

Լոնտոն.

Աչըլոր 32-8 տէն 7-8

Գաբանտը 32-8 " 7-8

Օսմանլը Իսթիզրազը 1863 ին.

Աչըլոր 265

Գաբանտը 265

Յորանլը Ֆօնտօնու Օթ 3 Ֆայիզի.

Աչըլոր 69 22-1

Գաբանտը 69 27-1

Իթալիա Ֆօնտօնու.

Աչըլոր 43 10

Գաբանտը 43 30

Յորանլը Ֆ մարտ.

Կազէթ ա'իթաի նամ Կազէթանըն

Թատուրիէ կէօրէ, Բէքօի, Լոնտոն Էյ.

չիլիկինի գապուլ իթմիշ վէ վիքօնթի

վէնօթի կենտրն տախ' վիլնուա Էլ չիլիկինի

նի գապուլ իլլէմէսի մէմուլտէն տիր.

Պուքրէ 4 փետրվար.

Պիւսաճէ գաւառական Թագաթիմ' օրուն

մուշ ուուր.

Իրաւ 2031/2 միւսն.

Մէստրիֆ 203

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Առաջի քէպիրտէ Մաճար նամ մա.

հէլլտէ վազը օրուպ, Բասարմաճը օզ.

լու Էյիթրաթաքինին ղէվճէսի Գաթին.

գօ նամ խաթուուն միւթէսարըթ օ.

տուլու պիր պապ քեարկիլի իտնէսի հիւ.

քիւմէթ մարիթէթի իլլէ մէլլտէ չըգա.

ըլլարագ, Թալիպ օլանլէրին Էր րազար.

կիւլէրի Առաջի մէլլքիւրտէ պուլունա.

ճագ Գարթալ միւնաթիլէրինտէն Հիւսէ.

յին աղայէ միւրաճաթ իլլէմէլէրի իլա.

յը իլին իշ պուլու րուսուլա Էրմէնի ղապէ.

Թախանէսինէ Թէսեթիլ զըլընար.

1284 Շէվլալ 25

12

Թիւճճար մուսմէլաթընա վէ իլմի տէֆ.

թէրէ (տուճարակալութիւն) վէ մըգտարի.

քիֆանէ Ֆրանսըզ իսանընա աչնա պիր ղաթ.

միւթէպէր քէֆալէթի տախի պուլունտուղու.

հալտէ, Էրմէնի Թիւճճարընտան պիրիսի.

եանընտա եազըճըլըզ իթմէք իտէտիկին.

տէն, իգթիզասը օլանըն մաթպաամըգտան.

սիւալ իլլէմէսի իլան օլունտուր.

Իսթապուլ ամիրէյէ մէրպութ Էմաքը հիւճալունտան Գեաղաթիսանէտէ վազը գահ. վէ օճագլարընըն, սէքսէն տէօրթ սէնէսի մարթընտան իթիպարէն, ինչիսի ղէմանը կէլմիշ օլտուղունտան, Թալիպի օլալարըն իսթապուլ ամիրէյէ միւրաճաթ իլլէմէլէրի.

Անեա իւզիւմ րազըսը օլարագ Էհվէն.

Ֆիաթիլէ շու աթիտէքի մահէլլէրտէ սա.

թըլմագտա տըր.

Գաթիթատա Լուսաւորիշ քիլիսէսի.

գարչըսընտա Միւհէնտիսեան Թապիսա.

նէսի պաղ շէսինտէ.

Գաթըթէ օլիւնտէ վարդերէն աղանըն.

գապինօստնտա.

Իւսիւսաւտա Սէլամըզտա հաճի Ե.

լիսանըն 5 նի. մէրպուլ տիք քեանընտա.

Լոնկատա Ն. 19 րուճար ընկէ.

րութիւնտէն քեարկիլի գապինօստնտա.

Եէնի գաբու սանարգ պուլունտա.

հաճա Յուսիկին տիք քեանընտա.

Պէշիքթաշ Եէնի մահէլլէտէ Ահմէտ.

պէլին կապինօստնտա.

Իլմին իսկէլէսինտէ Եիւքսէք գապի.

նոտա նոմէրօ 15.

Սամաթիատա Հալիպիւն ընկերութիւ.

նու գապինօստնտա.

Պալատտա Արչակունտան ընկերութիւն.

գապինօստնտա.

Գուճգարուտա րաթիլթիսանէ քէօ.

շէսինտէ պէսպէր Պ. Մանուկուն գա.

լիւնտնտա.

Հաթէօյտէ Հալմ' օլլունտա հաճի.

Նիկոլոսուն գապինօստնտա.

Գ. օլաթա մէրպը գարչըսընտա Յօ.

հանտէս տղա Հալպիլեանըն 244 նի. մէ.

րօլու տիք քեանընտա.

Թ. րգարուտա Լիւսնեան ընկերութիւն.

գապինօստնտա.

45

ԻՔԻ ԳԱԹՈՒԻԲԼԵՐ

Մ'իրօիշ Գարագաշեան իլլէլիլի օ.

լարագ իշպու քիթապճիլ Լքինճի տէֆա.

օլարագ Թապ իլլտիրիլէթ իսթանպուլ.

քիթապճըլարընտա, իհթիսապ գարչը.

սընտաքի կապինօստ, Կապէթա սոթման.

Պէյ-ղու թիւթիւնճա տիք քեանտա.

ընտա 60ար փարաեա սաթըլմագտա տըր.

Ա Ձ Դ

Մեծապատիւ եղբայր.

Տաճատեան ընկերութեան արդի անրա.

րեկարգ ընթացից գիւաւոր պատճառ իրա.

քանչիւր անգամակցաց անտարբեր գտնուին,

եւ հրաւիրագրոյն վեցերորդ տիւղոսնստա.

նայն է. եթէ այս անգամ փետրվար 25 կի.

րակի օրը ժամը 7ին յեկնի-գաբուի ղալոցը.

մեծամասնութիւն չը գտնուի՝ օրինաւորապէս.

ներկայ եղող եղբայր որոշուին քննարկ պիտի.

ընդունուին ընկերութեան նպատակը ար.

գիւնաւորելու համար.

Ուստի առանց զանցառութեան ձեր ներ.

կայութիւնը կը խնդրուի յօգուտ եւ ի քա.

ջալերութիւն շարունակ գործակցութեանց.

1868 փետր. 10

Ի դիմաց տնօրէն Ժողովոյ.

ԱՏԵՆԱՊԵՏ

Հ. Ս. Մագպուլեան

ՍԱՀԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԷԶԳԱՆՔ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԵԱՆԵՍԻՆՅԵ

ՊԵՏ-ՊԵՏԻՆԱ ՅՈՒՐԱՅ ԵՐԱՅ, ԵՐԱՅԻՆԱՅ ԵՐԱՅԻՆԱՅ

ՊԵՏԵՐԻՆԱՅ ԵՐԱՅԻՆԱՅ ԵՐԱՅԻՆԱՅ 187